

COVID-19: preguntes freqüents per a candidats i receptors d'un trasplantament

*Darrera actualització: 11 de febrer de 2021.

Molts receptors de trasplantaments i les seves famílies tenen preguntes sobre la COVID-19. La informació i les preguntes que hi ha a continuació estan pensades per ajudar a donar respostes amb la informació disponible actualment.

1. Com està la situació de la donació i el trasplantament en aquests moments?

La crisi sanitària provocada per la pandèmia de la COVID-19 ha afectat i segueix afectant de manera significativa, com en altres àmbits de la sanitat, el sistema de trasplantaments. En els pitjors moments de la crisi sanitària (març, abril i maig), els trasplantaments es van limitar als pacients pediàtrics, als casos urgents i als programes especials.

Per evitar una nova afectació greu del sistema de trasplantaments, l'OCATT i els professionals sanitaris dels hospitals implicats, van dissenyar i adaptar, de forma consensuada, solucions segons el risc d'emergència de cada moment. Així, es van posar en marxa els plans de contingència del sector, tant pel que fa a la donació i el trasplantament d'òrgans i teixits com dels progenitors hemopoètics. A més, l'Organització Nacional de Trasplantaments (ONT), d'acord amb les societats científiques, ha anat publicant les recomanacions per als professionals de l'àmbit de la donació i el trasplantament en relació amb el maneig de la COVID-19. Tot amb l'objectiu de mantenir aquestes activitats assistencials i urgents que cada any salven moltes vides.

Finalment, tot i la complexitat del moment, l'any 2020 s'ha tancat amb 997 trasplantaments d'òrgans realitzats, cosa que ens situa en el 5è millor any de la història.

2. Es mantenen els programes de trasplantament a partir de donants vius?

El trasplantament de donant viu és una cirurgia que, en termes generals, pot demorar-se, de manera que la realització d'aquests tipus de trasplantaments es va endarrerir en la major part dels casos fins que la situació epidemiològica va millorar. Quan es va considerar que existien garanties de seguretat suficients per a donants i receptors, els centres van reobrir progressivament els programes de trasplantament de viu. Així, els centres catalans van realitzar 111 trasplantaments renals de donant viu el 2020, un 16% menys respecte a l'any anterior. En el moment actual, es manté l'activitat, de manera adaptada a la situació de cada centre.

3. Els receptors d'un trasplantament tenen major risc de contraure el virus?

L'evidència generada fins a l'actualitat sembla confirmar que la incidència de la malaltia durant la primera onada va ser major en els pacients trasplantats. D'acord amb les dades recollides per l'ONT, recentment publicades a la revista [American Journal of Transplantation](#), que ha recollit informació de 778 pacients trasplantats, la incidència acumulada de COVID-19 a mitjans de juliol va ser d'11,9 per cada 1.000 persones en risc entre els pacients trasplantats, enfront dels 5,5 casos observats en la població general espanyola. La malaltia sembla ser més greu en pacients trasplantats respecte a la resta de la població, amb una mortalitat global del 27%. No obstant això, el curs més agressiu de la infecció en el pacient

trasplantat podria relacionar-se més amb el seu perfil demogràfic i les seves comorbiditats, que amb el fet de ser trasplantat (i estar rebent per això fàrmacs immunosupressors). Sigui com sigui, és de vital importància extreure sempre les recomanacions d'higiene i respectar les mesures de distanciament social.

4. Quines són les recomanacions per als receptors d'un trasplantament?

Les recomanacions i les mesures per a persones trasplantades o en llista d'espera són les mateixes que per a la població general, però el seu compliment ha de ser més estricte i rigorós.

És fonamental que els pacients en llista d'espera per a trasplantament i els pacients trasplantats extremin les precaucions per prevenir el contagi. El contagi del nou coronavirus (SARS-CoV-2) es produeix pel contacte directe i proper amb una persona contagiada a través de l'emissió de gotes de saliva en tossir, esternudar i/o parlar, així com pels aerosols que poden romandre en espais tancats. D'aquí la importància de mantenir mesures de distància social, l'ús de mascareta, la higiene de mans i la ventilació freqüent. Les persones poden ser contagioses des de les primeres fases de la infecció, fins i tot, abans de l'aparició dels primers símptomes en cas de presentar-se (ja que també hi ha persones infectades que no arriben a desenvolupar-ne). Si bé és possible contagiar-se a través de superfícies inerts contaminades (com els poms de portes, les taules, etc.), aquest risc sembla ser menor en comparació amb el que resulta del contacte directe entre persones.

5. Es recomana alguna mascareta en especial per als receptors?

L'ús de mascareta és obligatori i és preferible que les persones immunodeprimides utilitzin les que confereixen major protecció (FFP2). Aquesta mesura ajuda a controlar l'expansió de la malaltia. Si bé portar-la no protegeix 100% enfront del contagi, és important utilitzar-la en tot moment i, especialment, en reunions amb persones no convivents. Per aconseguir aquest objectiu, a més de no relaxar la resta de mesures de precaució, la mascareta ha de canviar-se freqüentment. És molt important tenir en compte la seva correcta col·locació i les mesures d'higiene alhora de fer-ho, i és recomanable rentar-se les mans abans de posar-se-la i treure-se-la.

6. Què haig de fer si tinc símptomes compatibles amb la COVID-19?

Hi ha moltes causes diferents per febre, tos, falta d'aire, malestar estomacal i símptomes semblants a la grip. Truca al teu centre d'atenció primària (CAP) o al 061 Salut Respon, explica'ls com et trobes i comenta'ls la teva situació sanitària, en cas de ser trasplantat.

A més, molts hospitals han habilitat espais de consulta en línia a través de les seves pàgines web. I, en darrera instància, pots trucar al teu equip de trasplantament per obtenir més instruccions.

7. La febre és el principal senyal d'alarma que s'ha de tenir en compte?

La febre és un dels principals símptomes, però no deixa de ser una resposta inflamatòria. Els trasplantats estan immunodeprimits, cosa que podria fer que la malaltia cursés amb febrícula (37-37,5°C) o, fins i tot, sense febre. En aquest cas, un senyal d'alarma seria el començament d'una sensació d'ofec, encara que fos lleu, ja que pot evolucionar molt ràpid.

8. Què he de fer si soc receptor i una persona propera és diagnosticat amb COVID-19?

Les mesures d'aïllament, confinament i prevenció no varien entre persones receptores o candidates a trasplantament de la resta de la població. En cas de sospita o diagnòstic de COVID-19 o de contacte estret, s'ha de trucar al CAP o al 061 i seguir les normes establertes pels Gestors COVID. És important

informar-los de la situació (o convivència en una mateixa llar en cas de ser contacte estret) amb una persona immunodeprimida. Si fos necessari, es podrien habilitar mesures extraordinàries per garantir l'aïllament i evitar el risc de contagi.

9. Com puc fer-me una prova per veure si tinc la COVID-19?

La realització d'una prova de diagnòstic de la COVID-19, ja sigui mitjançant PCR, test ràpid d'antigen o prova serològica, queda sota el criteri i els protocols mèdics dirigits a orientar l'actuació dels professionals assistencials i de salut pública. Aquests procediments estan en actualització contínua a mesura que canvia la situació i avança el coneixement sobre la malaltia i el virus.

10. És segur per a mi anar a l'hospital a fer-me proves o analítiques?

Sí, els hospitals han establert circuits lliures de COVID-19 per tal de garantir l'assistència sanitària o la realització de proves analítiques i diagnòstiques a tots aquells pacients que ho necessitin. Tot i així, es recomana contactar prèviament per telèfon o web amb el centre i aprofitar els recursos d'atenció no presencials, sempre que sigui possible.

11. Hi ha algun problema per a la dispensació de medicació que necessito?

Cal evitar anar al centre sanitari sempre que sigui possible i aprofitar els recursos per a l'atenció no presencial disponibles. La recomanació per a la recollida de medicació en els tractaments de llarga durada és anar a la farmàcia amb el pla de medicació i la targeta sanitària individual (TSI). El pla de medicació es renova telemàticament des del CAP amb La Meva Salut.

12. Puc anar al centre d'atenció primària (CAP)?

Es recomana evitar anar al centre sanitari per recollir receptes. La medicació es pot recollir a les farmàcies amb el pla de medicació i la targeta sanitària individual (TSI). Fins i tot, sense el pla de medicació en paper, s'ha habilitat un sistema a les farmàcies perquè a través de la lectura de la TSI es pugui accedir al pla de medicació de la persona trasplantada.

Si l'accés al CAP és per un motiu diferent a la recollida de receptes i es tracta d'una atenció no urgent, s'ha habilitat el servei de videoConsulta, amb el qual es pot tenir una visita amb el metge o metgessa del CAP. Mitjançant l'espai de salut digital La Meva Salut, també es pot accedir a l'eConsulta, des d'on es pot enviar al metge o metgessa del CAP, les consultes o dubtes en qualsevol moment del dia. Si no teniu accés a La Meva Salut, podeu demanar-lo mitjançant un [formulari electrònic](#), que es va habilitar amb motiu de la pandèmia de la COVID-19 i que continua actiu.

13. Estic esperant un trasplantament, podria contagiar-me amb la COVID-19 del donant?

No, els trasplantaments que es fan segueixen estrictes criteris de seguretat. A més dels habituals, s'han implementat noves pautes d'actuació en relació amb la COVID-19. Els protocols de donació i trasplantament es revisen regularment per garantir la salut de tots els receptors. La norma general és descartar la infecció per coronavirus tant en el donant com en el receptor abans del trasplantament. Si es confirma la infecció, no es porta a terme el procediment.

14. Estan funcionant de forma normal les donacions i els trasplantaments de medul·la òssia?

L'activitat de trasplantaments de progenitors hematopoètics també s'ha vist afectada. Durant el pic de la pandèmia, es van posposar els procediments menys urgents fins que es va controlar l'epidèmia i es van garantir els circuits lliures de COVID-19. Pel que fa a la donació, es va limitar el reclutament de donants

no emparentats de medul·la òssia i es van cancel·lar temporalment les col·lectes de sang de cordó umbilical. Les dues activitats s'han anat recuperant a mesura que ha millorat la situació epidemiològica i s'ha après a conviure amb aquest estat excepcional. De fet, el 2020 s'ha tancat amb més donants i més trasplantaments que l'any 2019.

15. Les vacunes són segures i eficaces per als trasplantats?

Sí, les vacunes són segures. Els estudis de vacunació contra la COVID-19 han inclòs milers de pacients sense que s'hagin observat efectes adversos greus diferents a altres vacunes en els tres mesos següents a la seva administració. S'han descrit majoritàriament efectes locals transitoris no greus, sobretot dolor i inflamació en el lloc d'injecció, així com cansament, mal de cap o febre després de la vacunació. Aquests símptomes solen remetre en 1-2 dies i si són intensos poden requerir repòs. Els pacients immunodeprimits no poden rebre vacunes basades en virus atenuats, però sí vacunes basades en una tecnologia diferent, com les de la COVID-19 que ja han estat aprovades. Per tant, *a priori*, pot considerar-se que el perfil de seguretat d'aquestes últimes vacunes en el pacient trasplantat és similar a el de la població no immunodeprimida.

I, pel que fa a l'eficàcia, els estudis amb les vacunes contra la COVID-19 no han inclòs receptors de trasplantament d'òrgan sòlid, per la qual cosa no es coneix l'eficàcia d'aquestes vacunes en pacients trasplantats. En general, totes les vacunes (grip, virus hepatitis i d'altres) són una mica menys eficaces en els receptors de trasplantament d'òrgan sòlid que en la població general, però han demostrat utilitat en la prevenció d'infeccions. D'altra banda, les poques dades disponibles mostren que els pacients trasplantats d'òrgan sòlid que han passat la infecció per SARS-CoV-2 presenten una resposta immunitària (tant cel·lular com humoral) enfront del virus adequada; la qual cosa ens indueix a pensar que probablement també presentaran una resposta adequada enfront de la vacuna.

16. Es recomana la vacunació per als trasplantats?

Sí, les agències de salut i els experts recomanen la vacunació en població trasplantada o immunodeprimida, especialment en trasplantats amb factors de risc. La vacunació contra el SARS-CoV-2 té un balanç risc-benefici esperat molt favorable a favor de la vacunació, per la qual cosa la Societat Catalana de Trasplantaments secunda, sense reserves, la vacunació massiva dels potencials receptors de trasplantament en llista d'espera i dels ja trasplantats.

No obstant això, les normes generals de vacunació en trasplantats recomanen la vacunació en llista d'espera quan el temps d'espera sigui superior a 2-4 setmanes o a partir d'1-6 mesos després del trasplantament, però ha de ser el professional sanitari a càrrec del pacient qui ha d'indicar l'estratègia a seguir en cada cas.

17. Els receptors pediàtrics s'han de vacunar?

Els estudis disponibles fins a l'actualitat han mostrat que els pacients pediàtrics trasplantats presenten un curs clínic després de la infecció per COVID-19 més benigne que en els receptors adults i la presència de complicacions greus és excepcional. Els assaigs clínics realitzats amb les vacunes no han inclòs a pacients menors de 16 anys, per la qual cosa les autoritats sanitàries només han aprovat les vacunes per a pacients a partir dels 16 anys. Per tant, fins que no es disposi de més informació, la població de pacients menors de 16 anys en llista d'espera o trasplantats d'òrgans sòlids no són candidats per rebre la vacuna. A partir dels 16 anys, es recomana procedir de la mateixa manera que en els pacients adults.

18. Quan es podran vacunar els trasplantats?

A dia d'avui, es desconeix la data de d'inici de vacunació per les persones trasplantades. Tant l'OCATT com els professionals sanitaris i les societats científiques relacionades amb el trasplantament, considerem que, donada la major incidència i gravetat de la malaltia en pacients trasplantats o pendents d'un trasplantament, aquest col·lectiu hauria de considerar-se de risc i ser prioritzat en els programes de vacunació de la COVID-19, com així ho hem fet constar a l'autoritat sanitària que determina el calendari de vacunació. En tot cas, el teu centre t'avisarà quan sigui el teu torn per vacunar-te.

19. Com podem cuidar la nostra salut emocional?

Les emocions que es poden sentir en aquests moments poden ser moltes i molt variades. És important entendre que és normal sentir-ne unes o unes altres. Cal cuidar aquest aspecte igual que cuidem la salut física, i comptar sempre amb professionals qualificats i amb fonts acreditades. Tens recursos al web del CanalSalut.

Fons de consulta:

- Organització Catalana de Trasplantaments
- Canal Salut. Sistema de Salut de Catalunya
- Organització Nacional de Trasplantaments (ONT)
- Ministeri de Sanitat
- Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya
- Col·legi d'Infermeres de Barcelona
- Societat Catalana de Trasplantaments
- Sociedad Española de Trasplante Hepático
- Sociedad Española de Nefrología
- *National Health Service*